

TÜRKİYE - MEKSİKA YUVARLAK MASA TOPLANTILARI

1

SONUÇ RAPORU

**Türkiye ve Meksika: Değişen Dünya Düzeninde
Yükselen Güçler, Fırsatlar ve Riskler**

SONUÇ RAPORU

TÜRKİYE - MEKSİKA YUVARLAK MASA TOPLANTISI 1

Türkiye ve Meksika: Değişen Dünya Düzeninde Yükselen Güçler, Fırsatlar ve Riskler

(23-24 Haziran 2014, Meksiko)

“Türkiye ve Meksika: Değişen Dünya Düzeninde Yükselen Güçler, Fırsatlar ve Riskler” temalı 1. Türkiye - Meksika Yuvarlak Masa Toplantısı 23-24 Haziran 2014 tarihlerinde Meksika'nın başkenti Meksiko'da Meksika Dışişleri Eski Bakanı Fernando Solana'nın başkanı olduğu ve ülkenin en önemli düşünce kuruluşlarından Meksika Uluslararası İlişkiler Konseyi **COMEXI** (Consejo Mexicano de Asuntos Internacionales) ile Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi **TASAM** işbirliğinde gerçekleştirilmiştir.

COMEXI ile TASAM arasında 2010 yılında Meksiko'da imzalanan ve Meksika Dışişleri Bakanlığı yetkililerince dönemin Dışişleri Bakanı **Patricia Espinosa**'nın 2010 yılı içindeki Türkiye ziyareti için hazırlanan dosyaya “konuşma konusu” olarak konulan işbirliği protokolüne dayanan ve 2013 yılının Aralık ayında Meksika Devlet Başkanı **Enrique Pena Nieto**'nun Türkiye ziyaretinde imzalanan “İşbirliği Muhtırası” (Memorandum of Cooperation) ile Latin Amerika'da ilham verici bir model ortaklığa geçen iki ülke ilişkilerine stratejik katkı amacı ile dönüşümlü olarak başlatılan toplantıların ilki olan Toplantı, yedi oturum halinde gerçekleştirilmiştir.

Meksika tarafının sıcak ev sahipliğinde Marriott International Hotel'de gerçekleşen Toplantı'ya TASAM'ı temsilen Başkan Yardımcısı **Büyükelçi (E) Murat Bilhan**, Başkan Danışmanı **Büyükelçi (E) Profesör Dr. Ali Engin Oba**, Başkan Yardımcısı ve Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Esra Hatipoğlu** ile Ankara TOBB Üniversitesi TEB Öğretim Üyesi Dr. **Evren Çelik Wiltse** katılmışlardır.

Meksika Büyükelçimiz Ahmet Acet, Toplantı'nın tüm aşamalarında önemli katkılarda bulunmuş, açılış konuşması yapmış, heyetimize destek olmuş ve ikametgâhında her iki tarafın konuk edildiği bir akşam yemeği tertiplemiştir. Türk heyetinin misafir edildiği otelde “İkinci Güzergâh Diplomasisi” (Second Track Diplomacy) tarzında iki günlük tam bir ufuk turu ve beyin fırtınası gerçekleştirilmiş ve yalnız ikili ilişkilerin tüm alanları değil, uluslararası belli başlı küresel ve bölgesel sorunlar da ele alınmıştır.

Meksika heyetleri başkanlığını COMEXI Başkan Yardımcısı **Luis de Galle** yürütmüş, fiilî başkanlığı ve tüm yönlendirmeleri COMEXI İcra Direktörü **Claudia Calvin** yapmıştır. Meksikalı katılımcılar arasında; Dışişleri Bakanlığı Avrupa İşleri Direktörü **Alejandro Negrin**, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Genel Müdürlüğü Siyasi ve Stratejik İşler Daire Başkanı **Martin Borrego**, Excelsior Gazetesi Uluslararası İlişkiler Baş Editörü **José Carreno**, Meksika Senatosu Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Senatör **Gabriela Cuevas**, Magination Uluslararası Danışma Örgütü Yönetim Kurulu Üyesi ve Kurucu Ortağı **Eric Rojo**, CIDE Ekonomik Düşünce Kuruluşu Araştırmacısı **Profesör Carlos Heredia** (İlk Oturumun Moderatörü), Meksika Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi Üyesi **Agustin Barrios Gomez**, Meksika Parlamento TV Kanalı Moderatör Sunucusu **Rina Mussali**, COMEXI Kurucu Başkanı (2001-2006), Rozental&Associates Düşünce Kuruluşu Yöneticisi, BM eski Daimî Temsilcisi, Dışişleri eski Bakan Yardımcısı, Parlamento eski Üyesi **Büyükelçi (E) Andrés Rozental**, COMEXI eski İcra Direktörü **Aurora Adame** gibi önemli isimler yer almıştır.

Ayrıca çeşitli parlamento danışmanları, iş adamları, Meksika Dışişleri Bakanlığı genç görevlileri ile akademisyen ve araştırmacılar da toplantıya katılarak TASAM katılımcılarına sorular yönelmiştir.

Bu bağlamda “**Meksika ve Türkiye arasındaki İlişkilerin Geliştirilmesi**”, “**Meksika’daki Reformların Etkisinin İncelenmesi**”, “**Meksika, Türkiye ve Uluslararası Enerji Bağlamının Değişimi**”, “**G-20’de Meksika ve Türkiye**”, “**Türkiye’de 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri: Ne Beklenmeli, Ne Gelecek?**”, “**Latin Amerika’da Türkiye**” ve “**Güvenlik ve Küresel Yönetişim: Konular ve Meydan Okumalar**” başlıkları altında sunumlar yapılmıştır. Toplantı çerçevesinde ayrıca COMEXI iştirakçileriyle “**Orta Ölçekli Güçler: Meksika, Türkiye ve MIKTA Kavşağı**” teması altında entelektüel tartışma içeren bir kahvaltı sohbeti de organize edilmiştir.

Her oturumun temasına uygun önceden hazırlanmış soruların ışığında gerçekleştirilen sunumlar sonrasında yer alan “soru - cevap” bölümü ile de ilgili konuların daha derinlikli incelenmesi sağlanmıştır. İki gün boyunca Meksika-Türkiye ilişkileri ile ilgili pek çok konunun tartışıldığı Toplantı’da daha çok taraflar arasında daha sıkı bir işbirliği olanağı sağlayabilecek özel alanların belirlenmesine ağırlık verilmiştir. İki tam güne yayılan ve yedi oturumdan oluşan Toplantı’da ele alınan konuların ana hatları, çok kısaltılmış bir özet halinde bu raporda sunulmuştur:

İki ülke ilişkilerinde bir “ilk” teşkil eden ve bundan sonraki ilişkilerin çerçevesini çizen bir stratejik işbirliği belgesinin imzalandığı 2013 Aralık ayındaki Meksika Cumhurbaşkanı Enrique Peña Nieto’nun Ülkemize yaptığı önemli ziyarete ve Belge’nin çizdiği yol haritasına Toplantı boyunca sıklıkla atıfta bulunulmuş, Belge’nin uygulanmasına yönelik adımların atılmasının önemi ifade edilmiş, COMEXI ile TASAM arasında kurumsallaştırılmış ilişkilere de yansiyarak bundan sonraki faaliyetlere ışık tutacağı vurgulanmıştır.

İki ülke de G-20 üyesidir. Gayri safi millî hasıla açısından halen Meksika 14. ve Türkiye 17. büyük ekonomidir. Türkiye 2023'te 10. ve Meksika 8. Büyük ekonomi olmayı hedeflemektedir. Meksika'nın Türkiye'den daha talihli olduğu bir başka alan da petrol zenginliğidir. Enerji konularına ayrılan bir oturumda Türkiye ve Meksika'nın enerji sorunları ele alınarak, ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

Yüzölçümü itibarıyla Meksika Türkiye'nin iki buçuk misline, 121 milyon nüfusuyla Türkiye'nin iki misline yakındır. Etnik kompozisyon olarak Meksika'nın yaklaşık %60 nüfusu Mestizo (Beyaz-yerli karışımı), %30'u yerli (Amero-indien denen eski Maya/Aztek yerlileri) ve %10'u Avrupa (İspanyol) kökenli beyazdır. Türk heyeti tarafından etnik ve dinî temelde Ülkemizde istatistik tutulmadığı için çoğunluğun Türk olduğu, Kürt ve diğer bazı etnik kökenlere ait vatandaşlar bulunduğu da ifade edilmiştir. Dinî açıdan Meksikalılar, %82,7 nüfusun Katolik, %5 Evangelist, %4,7 ateist, %4,9 diğer ve %2,7 beyanda bulunmayan olduğunu açıklamışlardır. Türkiye için nüfusun %99'ununun Müslüman olduğu belirtilmiştir.

TASAM'ın hazırladığı "Türkiye'nin Stratejik Vizyonu 2023 Belgesi ve bu alandaki çalışmaları hakkında verilen bilgileri takiben, Meksikalılar ısrarlı sorulara rağmen kendilerinin böyle uzun vadeli bir stratejik plan veya belgeleri olmadığını, bu alanda sadece sektörel bazda çalışmaları bulunduğunu belirtmekle yetinmişlerdir.

İki ülkenin işbirliği yaptığı ve hemen hemen hiç görüş ayrılığı bulunmayan uluslararası çok taraflı platformlar ele alınmış; geçtiğimiz dönemde iki ülkenin aynı zamanda BM Güvenlik Konseyi üyeliği yaptığı sırada çeşitli dünya meseleleri hakkındaki örnek işbirliğine değinilmiştir. Bunların dışında OECD, Dünya Ticaret Örgütü, Birleşik Konsensüs Grubu ve özel bir oturumda MIKTA ayrı ayrı ele alınmıştır. 2013 yılı Eylül ayındaki BM Genel Kurulu toplantıları marjında, coğrafî bakımdan birbirine uzak, öncelikleri ve stratejik çıkarları oldukça farklı, ama boyutları ve göstergeleri nispeten birbirine yakın, ayrıca aralarında çıkar çatışması ve ciddi görüş ayrılığı olmayan 5 ülkenin (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya) BM kulislerinde yaptıkları istişarelerle oluşturulan MIKTA'nın istikbali ve ilgili beklentiler tartışılmıştır. MIKTA'nın, bu 5 ülke arasında eşgüdüm sağlayarak, uluslararası müzakerelerde etki yapabilecek bir araç haline gelebileceği değerlendirilmiş, desteklenmesi ve mümkünse kurumsallaşması önerilmiştir.

Türk - Meksika diplomatik ilişkilerinin 85. yılının idrak edildiği bu yıl; iki ülke ticaretinin beklentilerin ve olması gerekenin çok altında kaldığı, yaklaşık 1 milyar dolar hacmindeki ekonomik ilişkilerin büyük gelişme potansiyeli taşıdığı; Meksika'nın büyüme hızının ortalama %7 civarında seyrettiği, Türkiye'nin ise %3-4 arasında seyrettiğine işaret edilerek ekonomik alanda, enerji alanında ve daha birçok alanda yapılacak çok iş olduğuna değinilmiştir.

İki ülkenin karşı karşıya bulunduğu tehdit ve risk algılamaları da ele alınmış ve karşılaştırılmıştır. Meksika'nın bu bakımdan Türkiye'den çok daha talihli olduğu fark edilmiştir. Kuzeyden ABD ile NAFTA çerçevesinde Kanada'nın da dâhil olduğu çok yakın işbirliğine ek olarak Meksika ABD güvenlik şemsiyesi altında kendisini çok rahat hissetmektedir. Sıkı bir vize rejimi uygulayan Meksika'ya giriş için Türk vatandaşlarının ABD vizesi hamili oldukları takdirde ayrıca Meksika vizesi almalarına ihtiyaç olmadığı bilinmektedir. Kuzeyden hiçbir tehdit algılamayan Meksika'nın güney sınırlarındaki Orta Amerika ülkeleri de çok küçük ve tehdit oluşturmayacak nitelikte olduğundan karadan hiçbir tehdit altında değildir. Üstelik iki büyük okyanusunun çevrelediği bir koridor şeklinde korunduğu da dikkate alındığında Meksika'nın ne kadar rahat hissedebileceği anlaşılmaktadır. Şu anda karşı karşıya bulunduğu tek tehdit, çok ciddi boyutlardaki asayiş sorunlarıdır. Bunun başlıca iki ayağından biri uluslararası uyuşturucu kaçakçılığının başlıca güzergâhlarından biri olması ve bunun çeteler arası kanlı hesaplaşmaların sebebini teşkil etmesi; diğeri de Meksika'dan ve diğer Latin Amerika ülkelerinden ABD'ye yoğun insan kaçakçılığıdır. Ülkemiz coğrafyasının karşı karşıya bulunduğu tehdit odakları da Meksikalı muhataplara ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Diğer yandan, Türk Hava Yolları'nın Meksika ve Türkiye arasında sefer düzenlemeye en kısa zamanda başlamasına yönelik karşılıklı istekler ifade edilmiştir.

Toplantı sonunda TASAM ve COMEXI'nin yayınladığı ortak bildiriye her iki düşünce kuruluşunun da Türkiye ile Meksika arasındaki işbirliği potansiyelinin daha işler hale getirilebilmesi için taraflar arasında entelektüel ve pozitif diyalogun teşvik edilmesi hususunda kararlı oldukları vurgulanmıştır. Bildiri'de üst düzey siyasetler tarafından gerçekleştirilen karşılıklı ziyaretlerin, imzalanan anlaşmaların ikili ilişkilerin geliştirilmesindeki önemini altı çizilirken, anlayış ve işbirliğinin yüksek politika unsurlarının ötesine geçerek üniversiteleri, iş dünyasını ve sivil toplumu da kapsamı gerektiği ifade edilmiştir.

İlişkileri geliştirmek üzere yakalanan mevcut ivmenin ışığında ivedilikle gündemin önceliklerinin açık bir şekilde tanımlanması gereği, kültürel mirastan, küresel sistem bağlamında paylaştıkları değer ve ortak amaçlara, ortak uluslararası örgüt üyeliklerine kadar aralarında pek çok benzerlik olan bu iki ülkenin lisan ve coğrafi uzaklık gibi sorunları aşabileceği dile getirilmiştir. Her ikisi de bölgesel ve orta ölçekli güçler olan Türkiye ve Meksika'nın Serbest Ticaret Anlaşması imzalamasının önemi vurgulanmış ve gerçekleşmesi durumunda ilişkilerin derinleşmesinde ciddi bir katalizör rolü oynayabileceği belirtilmiştir.

Türkiye gündeminde dış politika açılımlarına uygun olarak ön plana çıkan bir bölge olan Latin Amerika ile ilişkilerin ivme kazandığı bir dönemde gerçekleştirilen bu etkinlik verimli sonuçlar doğurmuş, Meksika ve Türkiye arasındaki karşılıklı anlayışın güçlendirilmesi ve ikili ilişkilerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesine katkı sağlamıştır.